

vel voventes.—Tertio, inferitur ex dictis major declaratio illius Pontificiæ sententiæ, in citato cap. *Rursus*, Qui cler. vel vovent., quatenus ait votum simplex parvis obligationis esse apud Deum, ac solemne. Quam D. Thomas explicat de æqualitate in obligatione sub mortali, non vero in aliis, ut 2. 2. d. q. 88, art. 7, ad 1, et Quodl. 10, art. 11, quod verum quidem est; amplius vero declarari potest, quia comparatio (ut jam dicere cœpi) est de voto simplici et solemnibus præcise, ut vota sunt; nam ex adjunctis potest crescere obligatio in voto solemnibus. Hoc autem augmentum potest esse duplex, scilicet, extensivum et intensivum; extensivum voco, quod fit per additionem obligationis diversæ virtutis, seu speciei; et sic major est obligatio voti solemnibus castitatis ad non contrahendum matrimonium, quam voti simplicis, quia hoc tantum obligat ex vi religionis, illud autem ex vi religionis et justitiæ, quia peculiarem injuriam facit alteri conjugii, irritum matrimonium cum illo contrahendo, quam non facit, qui tantum habet votum simplex. Et similiter fieri potest, ut violans votum solemne paupertatis, peculiare nocuum inferat suæ religioni, vel alteri, contra justitiam, vel charitatem; et ideo magis obligetur ad cavendum actum voto contrarium, utique extensive, id est, pluribus titulis. Intensivum autem augmentum appello, quod fit intra latitudinem ejusdem virtutis; et sic etiam ob plures circumstantias occurrentes, supposita solemnitate voti, potest ex vi religionis ejus obligatio esse major, ut explicavi. His autem modis, si attente res consideretur, etiam potest unius voti simplicis obligatio esse major quam alterius in eadem materia castitatis. Ut si votum simplex habeat adjunctam traditionem, et unionem ad statum religiosum, vel illi sit addita vis irritandi matrimonium subsequens. Et ideo absolute vera et formalis est sententia Pontificis, quod votum simplex æqualis est obligationis ac solemne, utique per se, et cæteris existentibus paribus, ut esse possunt; ita enim omnis comparatio intelligi debet, ut recte fiat. Alioquin nec vota simplicia castitatis poterunt dici æqualis obligationis, quia ex adjunctis poterit in una persona magis obligare, quam in alia; imo in una poterit magis obligare votum simplex quam solemne in alia propter varias circumstantias.

10. *Quartum corollarium.*—Qualiter inter se conveniant et distinguantur votum solemne castitatis, sacri ordinis, et religionis. — In

quibus conveniunt. — Quarto possumus ex dictis inferre, qualiter inter se conveniant vel distinguantur votum solemne castitatis, sacri ordinis, et religionis. Conveniunt enim in hoc, quod utrumque est absolutum et perfectum de tota materia castitatis, ut per se notum est. Conveniunt etiam, quia utrumque habet quamdam specialem perpetuitatem, præter eam quæ voto simplici castitatis inest; quatenus utrumque est annexum cuidam statui et traditioni ab intrinseco immutabili, et inde indissolubili moraliter, nimirum vel statui clericali, qui ex vi characteris indelebilis perpetuitatem habet; et statui religioso, qui etiam per propriam professionem absolute immutabilis est. Quamvis hæc immutabilitas religionis status sit moralis, ex contractu et institutione Ecclesiæ; in ordine vero, sit quasi physica ex vi characteris, et ex Christi institutione. Denique conveniunt illa vota, quod utrumque habet solemnitate substantialem ex institutione positiva Ecclesiæ; nam de voto Clericorum id certum est, et sine controversia receptum; de solemnitate autem voti religionis idem nos ostendimus.

11. *In quibus differunt.*—Alia differentia præcipue notanda. — Differunt autem in multis. Et primo D. Thomas 2. 2. q. 88, art. 11, assignat discrimen, quod votum clericum per accidens est annexum ordini; votum vero castitatis per se est annexum statui religioso, quia est de essentia ejus; unde illud est annexum ordini solum ex constitutione Ecclesiæ, hoc ex ipso jure. Sed in hoc distinguendum est inter votum castitatis absolute sumptum, et votum solemne castitatis, ut solemne. Nam, loquendo de voto castitatis absolute, et secundum se, optimum est assignatum discrimen; nam status clericum in quocumque gradu et ordine, stando in jure naturali et divino, sine ullo voto castitatis subsistere posset, ut est certum; status autem religiosus, ut est completus perfectionis status, sine voto castitatis subsistere minime potest, ut supra probatum est. Ergo aliter est annexum hoc votum religioni, quam ordini, utique ordini ex accidenti, religioni ex intrinseca natura et per se. At vero loquendo de voto ut solemnibus, vel ut dirimente matrimonium, neutrum adhæret per se illis statibus, sed ex mera Ecclesiæ institutione, ut de voto clericorum omnes admittunt; et de voto religionis jam dictum est, et in c. 12 ex professo probabitur. Alia differentia certa est, quod votum clericorum irritat matrimonium subse-

quens, non tamen irritat contractum; votum autem solemne religionis castitatis utrumque præstat. Prior pars extra dubitationem est, ut videbimus tractando de illo voto. Posterior item definita est in Concilio Trid., sess. 24, can. 6. Et infra, disputando de religiosa professione, illum ejus effectum, ipsiusque antiquitatem et originem investigaturi sumus. Non desunt tamen aliqui jurisperiti limitationem in hoc adhibentes, dicendo dari aliquod votum solemne religionis, quod prius matrimonium ratum non dirimat, licet subsequens impediat et irritet; sed illa limitatio probabilis non est, nec in jure, nec in usu Ecclesiæ habet fundamentum; non quia non potuerit Ecclesia id constituere in voto solemnibus religioso, sicut fecit in voto clericorum, vel in voto simplici castitatis in religione Societatis emisso, ut infra probabimus, sed quia id factum non legimus, ut infra suo loco dicemus, et ex proxime dicendis constabit.

12. *Differentia assignata a Paludano rejicitur.*—Alias differentias assignat Paludanus, in 4. d. 38, q. 2. Una est, quod votum Ordinis est præsumptum, religionis autem verum. Sed hæc differentia in rigore non est vera, quia etiam votum clericum est verum, ut infra dicam; et licet possit fieri cum deceptione, et esse tantum præsumptum, idem potest accidere in voto professionis. Si autem votum Ordinis dicatur præsumptum, quia non fit verbis expressis, sicut votum professionis, sic differentia et est valde accidentaria, et in tacita professione non invenitur. Alia differentia est, quod ordinis votum ita est illi annexum, ut si ordinatio sit irrita, nulla oriatur voti obligatio; si autem professio sit nulla, relinquatur obligatio voti castitatis, saltem simplicis. Sed hoc posterius, licet in jure antiquo habeat aliquod fundamentum, in c. *Ex parte*, cap. *Placet*, et aliis, de Convers. conjug., jam vero per Concilium Tridentinum, sess. 23, c. 15, de Regul., sublatum est. Et in utroque voto res pendet ex particulari intentione personæ, ut postea videbimus.

13. *Votum solemne castitatis adæquate dividitur in votum ordinis et religionis.*—Tandem obiter colligitur ratio sufficientiæ illius divisionis voti solemnibus castitatis, in ordinis et religionis, quæ tanquam adæquata traditur in d. cap. Unico, de Voto, in 6. Datur enim illa divisio, ut sufficiens de facto, non tamen de possibili. Nam etiam votum castitatis annexum traditioni perpetuæ propriæ personæ

factæ hospitali sine professione religiosa, potuisset ab Ecclesia solemnizari quoad prædictum effectum, et similiter votum etiam virginis sacræ in manibus Episcopi factum sine voto paupertatis. Et aliis modis possent talia vota solemnibus multiplicari. De facto vero non ita est, teste Bonifacio, in d. cap. unico, ubi ad definiendum, quæ vota sint solemnibus, quoad matrimonium subsequens dirimendum, præmisit solemnitate voti esse ex sola Ecclesiæ constitutione, ut inde inferret esse tantum illa duo, quia Ecclesia illis tantum duobus eam solemnitate et quasi eminentiam concessit. Et inde falsa esse convincitur sententia Innocentii, in cap. *Ex parte*, 2, de Convers. conjug., dicentis dari aliquod votum solemne continentiæ, et non professionis, quod non dirimit matrimonium antea contractum, sed irritat subsequutum. Et illum sequitur Alex. de Nevo, in cap. *Rursus*, qui Cler. vel vovent., n. 21, qui fundatur in cap. ult., Qui clerici vel voventes. Hæc, inquam, sententia falsitatis convincitur, ex citato cap. ultimo, quia alias vota solemnibus castitatis non essent tantum duo, sed tria; quia illud solemne votum nec esset sacri ordinis, nec professionis, contra decisionem Bonifacii. Nec votum, de quo agitur in cap. *Insinuante*, fuit ejusmodi, sed fuit annexum professioni validæ, quia conditiones illi additæ, quæ ibi referuntur, contra substantiam professionis non fuerunt, ut infra, tractando de professione, et de paupertate religiosa, latius dicemus. Ultima differentia inter illa duo vota assignari solet, quod votum solemne ordinis dispensabile est, non autem votum professionis religionis. Nos vero hanc differentiam non agnoscimus, quia, licet prior pars vera et indubitata sit, posterior est falsa; indiget vero peculiari tractatione, quam in lib. 1, circa professionem religiosam, et in sequentibus, circa singula vota solemnibus, trademus.

CAPUT XII.

QUALIS SIT ET UNDE ORIGINEM HABUERIT SOLEMNITAS VOTI PAUPERIATIS.

1. *Quando votum paupertatis simplex censetur.*—Ex dictis de voto solemnibus castitatis, non erit difficile solemnitate aliorum votorum, applicando doctrinam datam, explicare. Et imprimis dicendum est de voto paupertatis, quod, ut supra diximus, unum est ex essentialibus status religiosi, et simplex etiam

esse potest ac solemne, ut omnes Theologi tanquam notum supponunt. Est autem simplex, quando Deo fit pura promissio servandi paupertatem, abdicando a se dominium omnium bonorum temporalium, et nunquam illis, ut propriis, utendo. Hæc enim duo ad materiam hujus voti spectant; et quando de illis sola promissio Deo fit, et est votum, quia est promissio facta Deo, et est simplex, quia tali promissioni nihil additur, quod vel specialem obligationem inducat, vel aliquem peculiarem moralem effectum adjungat. Nam quod hoc modo fieri possit, manifestum est, cum in voluntatis libertate id positum sit. Et similiter fieri potest occulte vel publice, et sine externa solemnitate, vel cum illa, et nihilominus esse simplex, si solemnitas illa tantum accidentaliter sit, sicut de voto castitatis diximus.

2. *Instantia solvitur.* — Dices, in tali voto non posse fieri promissionem sine traditione, quia necesse est ut qui paupertatem vovet, statim privet se bonis suis, quod sine traditione illorum non fit. Respondeo necessarium esse ut illa honorum spoliatio, aut votum tempore præcedat, aut sequatur, quia simul non potest humano modo fieri. Igitur, quando præcedit, non est actus voti, nec ex obligatione fit, sed voluntarie; unde dici potest moralis quædam præparatio ad votum faciendum. Quando autem subsequitur votum, est quidem effectus, et initium observationis ejus, non est autem pars ejus aut proprietas, vel aliquid simile, quod simplicitati ejus repugnet. Imo id commune esse potest omni voto simplici, quod statim obligare incipit. Quod autem illa voti paupertatis executio non possit (moraliter loquendo) simul cum ipsa promissione fieri, ostenditur, quia talis promissio non privat hominem per se, et ipso facto, dominium rerum suarum, quia ex sola rei natura hanc vim non habet, ut est manifestum in promissione simili facta homini. Necessaria ergo est nova voluntas, et nova actio donandi, et alterius acceptatio; quæ omnia, moraliter loquendo, simul fieri non possunt. Unde tale votum tantum est pura promissio obligans in futurum; erit ergo votum simplex; sed de his latius inferius dicemus tractando de voto simplici paupertatis.

3. *Votum paupertatis potest esse solemne.* — Quod autem etiam possit esse solemne, non minus certum est apud Theologos, et licet non sit tam expressum in jure, sicut de voto castitatis, nihilominus ex æquiparatione

utriusque voti, quam facit Innocentius III, in c. *Cum ad monasterium*, de Statu Monach., in fin., recte colligitur utrumque esse solemne, cum in religiosa professione emittitur. Et hoc etiam sufficienter confirmat universalis Ecclesiæ sensus et traditio. Ut autem ejus solemnitate explicemus, addere possumus, hoc votum non solemnizari, nisi per professionem factam in aliqua religione ab Ecclesia approbata, in quo differt a voto castitatis. Quamquam Medin., lib. 5 de Contin., capite decimo et seq., etiam votum paupertatis esse annexum Ordini sacro affirmet, quod ex antiquitate ostendere nititur. Sed est falsa et improbabilis sententia, quia neque episcopati tale votum annexum est, ut recte docet D. Thomas 2. 2, q. 185, art. 6. Ergo multo minus clericorum ordinationi. Et ratio, qua D. Thomas utitur, generalis est, quia clerici, cum ordinantur, nec per legem ecclesiasticam ad paupertatem obligantur, quia nulla talis lex extat; nec etiam propria voluntate tale votum emittunt, ut per se notum est. Imo, licet aliquis eorum illud voluntarie emitteret, non esset solemne, quia non statim privaret voventem dominium rerum suarum, nec redderet incapacem hæreditatis, vel ad novum dominium temporalium rerum acquirendum; nec plus quam si extra ordinationem factum esset, voventem obligaret. Est ergo sententia illa improbabilis. Nec argumenta, quæ ab usu antiquo Medina sumit, aliquid probant. Tum quia, si aliquando fuit talis usus in Ecclesia, a multis retro temporibus mutatus est, ut ex toto jure canonico constat, et ex Augustino, serm. 52 ad Fratr. in Eremito; et Concilio Aquisgran., c. 112, cap. *Nolo*, 12, quæst. prima. Tum etiam quia, licet fortasse olim clerici, in communi viventes, votum paupertatis emitterent, non tamen omnes ex vi ordinationis suæ ad id cogebantur. Tum denique quia nec in illis, qui tale votum emittebant, ostendi potest illud fuisse solemne. Imo contrarium forte probabilius est. Sicut etiam in initio Evangelicæ prædicationis omnes fideles paupertatem vovebant, ut sumitur ex Actor. 4 et 5, et non ideo credendum est votum illud aut fuisse solemne, aut necessarium. Ideoque mos ille brevissimo tempore in fidelium communi vita duravit.

4. *Votum paupertatis non solemnizatur, nisi in statu religioso.* — Nunc igitur certum sit, votum paupertatis, licet a clericis et laicis emitti possit, cum sit voluntarium, non tamen solemnizari, nisi in statu religioso ab

Ecclesia approbato, in quo rigorosa professio fiat. Probatur, quia tale votum non fit nisi in statu perfectionis; ergo non fit nisi in statu religioso, quia non fit in statu Episcoporum; et si contingat fieri votum paupertatis in aliquo vivendi modo ad perfectionem aliqualem ordinato, nunquam habebit proprios aliquos morales effectus, ratione quorum solemne proprie censeatur. Et ideo addidi necessarium esse, ut in religione approbata fiat, quia extra illam non est vera professio, nec verus religionis status, juxta cap. ult. de Relig. Domib., et cap. unico, eod. tit., in 6. Et præterea adjunxi, necessarium esse ut cum rigorosa professione religiosa fiat: voco enim rigorosam illam, quæ fit cum vinculo ex utraque parte (religionis utique et religiosi) indissolubili per traditionem unius, et acceptionem alterius irrevocabilem; ut excludam alium modum unionis, seu incorporationis, vel professionis, quæ fieri potest, et olim fieri solebat, et nunc in Societate ab aliquibus ejus membris fit, cum perfecta traditione irrevocabili ex parte religiosi, et non ex parte religionis. Nam votum paupertatis in ea factum pro illis membris non est solemne, quia non habet firmitatem ad votum solemne necessarium, nec inducit effectus suos simpliciter et absolute perpetuos ex parte religionis, quod non minus est necessarium ad voti solemnitatem in paupertate, quam in castitate; nam est eadem ratio, nec probabile discrimen assignari potest, et ex dicendis amplius ostendetur.

5. *In quo convenient et disconvenient votum simplex et solemne paupertatis.* — Declarandum ergo superest quid votum solemne paupertatis simplici addat, et quo jure, et inde constabit quomodo ab illo differat. Oportet autem prius supponere, hæc duo vota imprimis convenire in ratione essentiali voti, alioquin votum solemne paupertatis non nisi æquivoce votum diceretur. Deinde suppono convenire in materia, licet cum aliquo discrimine; nam votum simplex potest esse particulare tantum ex parte materiæ, id est, de quibusdam bonis temporalibus, et non de omnibus; ut si quis voverit non habere proprium, nisi usque ad certam quantitatem, vel non habere bona immobilia, etc. Votum autem solemne paupertatis esse debet integrum, non habendi aliquid tanquam proprium, sive quoad dominium, sive quoad usum fructum, vel etiam quoad usum alicujus rei, ut propriæ; ita sumitur ex d. c. *Cum*

ad Monasterium, cum omnibus Doctoribus ibi; et D. Thoma 2. 2, q. 186, art. 7; et reliquis Theologis, in 4, d. 38; Anton., 3 p., tit. 16, c. 1; Soto, lib. 7 de Just., q. 5, art. 2; et videri potest Panor., in 4, 1 p. Consil., in 88. Et ratio est, quia status religionis undique consummatus et perfectus integram paupertatem postulat, ut supra dictum est, et auctores citati docent.

6. Nihilominus tamen per hoc non satis discernitur hoc solemne votum a simplici, quia etiam votum simplex potest esse de tota materia paupertatis, esto non sit hoc necessarium. Sicut etiam votum simplex in hac materia potest esse omnino occultum aut mentale, solemne autem debet esse externum et publicum; tamen, quia etiam simplex potest esse hujusmodi, inde non satis discernuntur; et simili modo votum solemne paupertatis non fit nisi cum religiosus se tradit religioni, quod in voto simplici non est necessarium. Tamen, quia etiam potest dari votum simplex paupertatis, quod non fiat nisi conjunctum cum traditione religiosa, ut in votis Societatis invenitur, et fortasse olim in Ecclesia usitatum est, ut postea dicetur, ideo etiam adæquata vel sufficiens differentia inter votum simplex et solemne paupertatis inde sumi non potest. Quærenda est ergo talis differentia, quæ ita conveniat omni voto solemniter paupertatis, ut nunquam voto simplici conveniat, aut convenire possit.

7. *In quo distinguantur votum simplex et solemne paupertatis.* — Dicimus ergo primo, hæc vota a posteriori et in effectibus distinguantur, ad instar similium votorum castitatis. Nam votum solemne paupertatis non solum obligat ad non habenda bona temporalia, ut propria, sed etiam reddit personam perpetuo incapacem proprietatis et domini; et consequenter eam reddit inhabilem ad quæcumque hæreditatem adeundam, ac subinde simul ac tale votum fit, sua vi et ipso facto excludit dominium eorum honorum, quæ antea possidebantur; quos effectus non habet votum simplex ejusdem materiæ, etiamsi ex parte voventis adæquatum sit. Itaque, sicut votum solemne castitatis religiosæ et dirimit præcedens matrimonium ratum non consummatum, et irritat subsequens, ita votum solemne paupertatis excludit præcedens dominium, si quod erat, et omnem acquisitionem impedit. Et consequenter, quia nemo potest donare vel alienare valide propria auctoritate et voluntate, nisi res proprias, quarum est

dominus, ideo tale votum omnes similes contractus consequenter irritat.

8. *Hæc inhabilitas debet esse perpetua.* — Hæc omnia certa sunt, et colliguntur ex d. c. *Cum ad monasterium*, et cap. *Non dicatis*, 12, q. 1, et cap. *Quia ingredientibus*, 19, q. 3, quod est Greg., lib. 7, epist. 7, et citat legem Justiniani, in Authentica *Ingressi*, et Authentica *Nunc autem*, C. de Sacros. Eccles., et infra in proprio libro de hoc voto, hoc ex professo et specialius tractabitur. Consulto vero addidi inhabilitatem hujusmodi debere esse perpetuam, utique absolute et moraliter ex vi status; quoniam potest dari aliquod votum paupertatis simplex habens illos effectus, quamdiu durat tale votum; et de facto in Societate invenitur, ut suppono. Quia tamen non inducit illam incapacitatem absolute perpetuam, sed dependenter ex voluntate Prælatorum religionis, qui possunt vinculum dissolvere, et personam liberam ab illa obligatione, et capacem relinquere, ideo tale votum non est solemnne, et ideo e contrario, ut ille effectus sit adæquate solius voti solemnis, oportet ut in dicto sensu accipiatur, et perpetuus sit. Et sic ab effectu recte distinguitur votum solemnne ab omni voto simplici paupertatis, quia votum simplex nunquam potest illum effectum inducere. Atque ita per eundem effectum potest hujusmodi solemnne votum describi.

9. *Secundum assertum: solemnitas in voto paupertatis ex solo jure ecclesiastico provenit.* — Secundo dicimus, solemnitatem substantialem hujus voti in hoc consistere, quod habet vim et efficaciam ad hujusmodi effectum in personam voventis inducendum; quam vim non habet ex solo jure naturali vel divino, vel quatenus votum est; nec etiam illam habet ab illa traditione, cui conjungitur, sed ab Ecclesiæ institutione. Quæ omnia eodem modo explicanda in præsentem sunt, quo supra in voto castitatis sunt declarata et probata. Prima ergo pars clara est, tum quia hoc votum non est solemnne, quia prædictos effectus habet, sed quia potens est ad illos inducendos; tum etiam quia votum simplex paupertatis potest habere omnem extrinsecam solemnitatem, vel conditiones alias præter istam; ergo hæc est propria ratio quæ votum solemnne ab illo distinguit. Secunda item pars est clara, quia etiam votum hoc, quatenus votum est, tantum est promissio; at vero promissio ex solo jure naturæ non habet illos effectus, ut est per se notum. Circa alias vero

duas partes est controversia; nam qui dicunt religiosum professum ex natura rei fieri inhabilem ad matrimonium ex vi traditionis sine alio ecclesiastico jure, de voto solemnne paupertatis idem sentire videntur. Nam, licet pauci id in particulari de singulis votis explicent, tamen, cum de voto solemnne generaliter, et ut tale est, ita doceant, de omnibus et singulis idem sentiunt, ut specialiter videri potest in Soto, in 4, dist. 38, q. 2, art. 2, et in 7 lib. de Just., q. 2, art. 5. Est ergo eorum opinio, hujus voti solemnitatem consistere in traditione, quæ vel est de essentia ejus, vel illud formaliter solemnizat (ut sic dicam), quia non ex constitutione Ecclesiæ, sed ex se, et ex jure divino naturali habet illa traditio excludere omne dominium a persona, et reddere illam inhabilem ad illud acquirendum. Fundatur, quia ex vi traditionis fit homo tanquam mancipium, et se ac omnia sua transfert in Deum et religionem; ergo cum illa traditione repugnat omnis proprietas, seu dominium, vel præsens, vel futurum in tali persona; et consequenter omnes etiam actiones, quæ a dominio proficiscuntur, et illud necessario supponunt in tali persona, ex natura rei irritæ sunt. Et confirmatur primo exemplo servi; nam, eo ipso quod in alterius dominium transit, omnia ejus bona et jura fiunt domini, et ipse incapax fit ad aliquid acquirendum, vel ut proprium possidendum. Unde intelligitur, servitutem inducere inhabilitatem ad dominium, licet ad matrimonium eam non inferat. Sic ergo religiosus fiet inhabilis ad dominium per professionem ex natura rei, etiam si de matrimonio id non concedatur. Nam Gregorius, lib. 4, ep. 44, in fine, dixit: *Servus, qui fit religiosus, licet ab humano servitio liber recedat, in divino obsequio districtiorem appetit servitutem.* Et refertur in cap. *Multos*, dist. 54. Innocentius vero III, in cap. *Cum olim*, 2, de Privilegiis, saltem dicit servum et monachum in eo esse pares, quod neuter alicujus rei dominium habeat.

10. Et declaratur amplius, nam si quis donaret alteri omnia bona sua, non tantum præsentia, sed etiam futura, ita ut quidquid ad ipsum ullo tempore pervenire posset, ipso facto in alium transferretur, fieret inhabilis ad aliquid sibi acquirendum ex vi talis donationis, sine ullius juris positivi adminiculo; sufficeretque ut humanum jus tali donationi non resisteret; sed ita se habet religiosus in professione sua respectu religionis; ergo con-

trahit dictam inhabilitatem ex vi professionis suæ. Atque hanc partem confirmant jura dicentia, professionem esse quamdam mortem civilem, et religiosum mundo esse mortuum, ut ait Eugenius Papa, in c. *Placuit*, 2, 16, q. 1. Unde Arsenius (ut in ejus Vita refertur), accepto testamento cujusdam consanguinei, qui ipsum hæredem instituerat, illud rumpe-re voluit, dicens: *Ego prius mortuus sum quam ille; cur ergo me instituit hæredem?*

11. *Probatum secundum assertum.* — *Inhabilitas acquirendi dominium alicujus rei, duobus modis potest contrahi.* — Nihilominus, quod de voto castitatis diximus, idem de hoc voto dicendum credimus; quod etiam sentiunt Doctores supra citati de voto solemnne generaliter loquentes. Et specialiter de hoc voto tradunt Azor, d. lib. 12, c. 6, q. 5; Vasq., 1. 2, disp. 65, c. 6; Sanc., lib. 7, disp. 25; Basil. Pon., d. q. 3; Lessi., lib. 2, cap. 41, dubit. 8, n. 71; et Garcia, de Benef., 7 part., c. 10, n. 64, et alii. Fundamentum præcipuum est, quia hæc inhabilitas acquirendi dominium alicujus rei duobus modis potest contrahi. Primo, reddendo voluntatem hominis inefficacem ad contrahendum vel acceptandum alicujus rei dominium. Secundo, per donationem, ut ita dicam, anticipatam. Ut si quis renunciaret hæreditati in favorem alterius, vel donet alteri in præsentem quidquid in futurum sibi donatum, vel aliter obtentum fuerit. Prior modus non est possibilis sine adminiculo legis, quia semper homo mutare propositum potest, et posterior voluntas semper est efficax ad mutandum præcedentem, quæ non habuit donationis effectum; unde non sufficit promissio, quia illa non transfert rem in alterum, nec impedire per se potest efficaciam contrariæ voluntatis sequentis, etiam si fortasse peccaminosa sit. Et hac ratione matrimonium de præsentem cum una, licet fiat contra sponsalia de futuro alteri jurata, validum est; et similiter, licet prius aliquis renunciaret hæreditati, etiam cum juramento, si postea illam acceptet, vere acquirat illam, licet peccet, si solum per modum promissionis illam renunciationem fecit. Sic ergo votum paupertatis, quantumvis solemnne, quatenus promissio est, non potest ex sola rei natura talem inhabilitatem inducere propter rationem factam.

12. Posterior autem modus aliquo modo possibilis est in aliis contractibus; tamen in præsentem applicari non potest, etiam ratione traditionis, quæ huic voto conjungitur. Primo,

quia illa traditio per seet intrinsece, ac ex vi status religiosi, ad summum requirit ut religiosus suam personam omnino tradat religioni, et obsequio ejus; cum hac autem donatione non est ex sola rei natura necessario conjuncta renunciatio domini, seu proprietatis omnium bonorum temporalium, imo nec obligatio non habendi illa, nisi votum paupertatis illi traditioni conjungeretur; ergo multo minus sequitur talis incapacitas, ex sola rei natura, ex traditione, vel professione religiosa. Secundo explicatur amplius, et urgetur hæc ratio, quia non est de ratione talis traditionis, ut, simul cum persona, bona et jura talis personæ, tam præsentia quam futura, in monasterium vel corpus religionis transeant. Nam in religionibus, quæ vel sunt incapaces talium bonorum, etiam in communitate, ut sunt sancti Francisci sacra religio, et domus professorum Societatis; vel jus succedendi in bonis suorum religiosorum, vel ad eos pertinentibus non acquirunt, qualis est Societas Jesu; in his, inquam, nulla bona vel jura temporalia transeunt ad religionem ex vi traditionum suarum personarum, quas illi faciunt, qui eas profitentur, vel eis incorporantur; ergo non est hoc de ratione talis traditionis. Ergo in his saltem religionibus non inducitur incapacitas acquirendi bona, vel succedendi in illis ex vi traditionis.

13. *Religiosus professus, e religione in perpetuum ejectus, non potest testari de bonis acquisitis; illi succedit Camera Apostolica, non vero religio.* — In aliis autem religionibus, in quibus religio succedit in bonis et juribus religiosi, imprimis hoc ipsum oritur ex institutione humana, et non ex intrinseca natura traditionis religiosæ, ut ex aliarum exemplo constat, et quia in eisdem posset illa institutio mutari, manente eadem traditione religiosa, quoad personam. Et deinde non obstante illo jure religionis, spectata sola rei natura, posset religiosus professus esse simpliciter capax domini saltem ex consensu religionis. Nam tunc nulla fieret injuria religioni, nec acquisitio domini esset contra priorem donationem, seu translationem jurium religioni factam. At vero incapacitas quæ nunc inducitur per votum solemnne, multo major est, ut constat ex d. cap. *Cum ad monasterium*. Ergo non oritur ex sola traditione, etiam cum illa conditione; est ergo ab ecclesiastico jure. Et confirmatur hoc ac declaratur, quia religiosus ejectus omnino a religione in perpetuum, juxta probabilem sententiam,

jam non acquirit religioni, quia dimittendo eum, quoad hanc partem cessit juri suo; et nihilominus non acquirit sibi dominium, neque potest de bonis acquisitis testari. Sed illi solet Camera Apostolica succedere, ut infra videbimus. Ergo signum est, illam incapacitatem non fundari in jure religionis, sed in positivo jure inhabilitante personam, et acquisitionem irritante.

14. Tertio, fere omnes rationes supra factæ de voto castitatis in præsentem applicari possunt. Tertia ergo sit, quia illa traditio sine voto non prohibet habere proprium; ergo multo minus potest irritare acquisitionem dominii, vel illud expellere. Consequentia clara est, et antecedens etiam videtur per se manifestum, quia si quis religioni oblatum non faceret votum non habendi proprium, non peccaret contra paupertatem, aliquid accipiendo, esto peccare posset contra justitiam, aliquid usurpando de bonis religionis. Ut si forte, se tradendo religioni, bona etiam omnia et jura sua in eam transferret, ut ab ipsa sustentaretur; tunc enim peccaret quidem postea contra justitiam aliquid sibi acquirendo. Nihilominus tamen non maneret omnino inhabilis ad aliquid sibi acquirendum. Tum quia id facere posset, et valide et juste de licentia religionis; tum etiam quia possent ex mutuo consensu pactum dissolvere. Tum denique quia illa impotentia acquirendi sibi, tunc non oriretur ex vera paupertate, sed ex jure alteri acquisito. Accedit quod illud pactum non est necessarium ad statum religiosum, et sine illo esse potest solemne votum paupertatis, ut jam ostensum est.

15. *Societas nullum jus acquirit ad bona suororum religiosorum.* — Quarto, hic etiam poterit applicari altera ratio; quia in Societate post biennium fit votum paupertatis cum vera et perfecta traditione sui, et nihilominus persona non fit incapax acquirendi et retinendi dominium honorum, et ideo votum illud paupertatis tantum est simplex; ergo traditio religiosa non sufficit ad solemnizandum hoc votum, nec ad reddendam personam incapax dominii; pendet ergo ex institutione speciali, cum Ecclesiæ approbatione. In quo exemplo est etiam considerandum, quod, licet Societas, quoad collegia et domos probationis, sit capax reddituum et honorum immobilium, nihilominus qui se tradunt Societati, et in illa vota emittunt, nullum jus ad sua bona in religionem transferunt, ex vi incorporationis cum illa; ergo,

quod in aliis religionibus id fiat, non est ex sola natura rei, sed est ex positivo jure. Cujus etiam signum est, quia in coadjutoribus formati Societatis, idem votum est simplex, et per illud, vel traditionem cui adjungitur, nullum jus ad bona vel hæreditates voventis acquiritur religioni, et nihilominus tales religiosi fiunt incapaces dominii temporalium bonorum. Cujus ratio non est, nisi quia ita est institutum et probatum ab Ecclesia; ergo signum est hujusmodi effectum ab institutione pendere.

16. *Solvuntur fundamenta contrariæ opinionis.* — Ad fundamentum contrariæ sententiæ facilis est ex dictis responsio, negando primam illationem; quia traditio religiosa per se, et quantum postulat natura talis status, solum fit ad Dei famulatum, et obsequium religionis; ideoque ad illam non pertinet paupertas, nec translatio bonorum aut jurium personæ profitentis in religionem. Sed ad complendum statum religiosum præter traditionem adjungitur paupertas, quæ non est ex natura rei determinata, sed in diversis religionibus variis modis servatur. Nam cum illa non sit perfectio, sed instrumentum ad perfectionem, juxta finem intentum in unoquoque statu religioso, modus ille præscribitur per specialem institutionem, ut recte docuit divus Thomas 2. 2, q. 188, art. 7, et 3 Contra gent., c. 133. Eodem ergo modo ex vi paupertatis religiosæ nec transferuntur bona, et jura omnia in religionem, sed juxta specialem institutionem; nec illud sufficit ad incapacitatem dominii, nisi de hoc etiam fiat peculiaris institutio, juxta Authent. *Ingressi*, de Sacros. Eccles., receptam in cap. *Quia ingredientibus*, 19, q. 3. In qua institutione potest etiam esse magna varietas. Nam renunciatio omnium bonorum, quæ actu possidentur, fieri potest vel quoad solum usum proprietarium, seu pro solo proprio arbitrio, non vero quoad renunciationem totius proprii dominii. Item posset fieri quoad renunciationem omnium, quæ actu possidentur, non inducendo inhabilitatem in futurum; vel etiam e contrario posset induci incapax ad acquirendum aliquid, retento dominio aliquorum bonorum, sine proprietario usu. In his enim non est repugnantia, licet non omnia sint in usu. Ex hac autem varietate intelligitur non esse in hoc aliquid ex natura rei determinatum, sed ex Ecclesiæ constitutione pendere.

17. *Servus non est omnino incapax dominii.* — Ad primam confirmationem responde-

mus, imprimis illam incapacitatem, quam humana et civilis servitus inducit, non esse ex natura rei, sed ex jure humano civili, vel gentium; quia illa servitus non est naturalis, sed ab hominibus introducta, vel in remedium, ne occiderentur capti in justo bello, vel in pœnam, vel per alium humanum contractum; et ita potuisset introduci, ut aliquis fieret servus in perpetuum quoad omnes operas suas, vel lucra omnium laborum suorum; et nihilominus, ut aliis modis posset aliquid sibi acquirere, vel hæres fieri, et hæredem instituere. Ergo ex hac parte potest argumentum et æquiparatio retorqueri. Deinde posset negari similitudo et illatio, quia servus non est omnino incapax dominii; nam fortasse captus in bello justo, non perdit statim bona omnia quæ antea possidebat, nec illa transeunt ipso facto in dominium capientis personam, nisi bona simul juste accipiat. Et post servitatem potest dominium aliquod acquirere, vel ex promissione seu concessionem domini, vel in aliis casibus, de quibus videri possunt moderni de justitia scribentes. Et ideo ex hac parte etiam deficit illatio, et vera etiam in hoc est sententia Gregorii, rigidiorum esse in hac parte religiosam paupertatem. Ad aliam vero similitudinem ibi inductam, jam dictum est non recte accommodari ad religiosam traditionem, quia nec per se fundatur in illo donationis genere, neque similis donatio sufficit ad propriam dominii incapacitatem inducendam. Jura denique dicentia, religiosum esse mortuum mundo, loquuntur vel de obligatione et affectu, quem religiosus habere debet; de quo maxime locutus fuisse videtur Arsenius ibi citatus; vel si intelligatur illa mors quoad effectus, quos professio religiosa irritat, loquuntur illa jura supposito statu, ut per Ecclesiam institutus et consummatus est, unde mors illa civilis dicitur, tanquam humano jure inducta.

CAPUT XIII.

QUALIS SIT ET UNDE ORIGINEM TRAXERIT SOLEMNITAS VOTI OBEDIENTIÆ, ET ALIORUM, SI QUÆ ALIA VOTA SOLEMNIA SUNT.

1. *De materia hujus voti.* — Tertium votum religioni essentielle, est votum obedientiæ, ut supra vidimus. Est autem sermo de voto obediendi homini; nam, licet fieri posset votum obediendi Deo per seipsum præcipienti, illud nec ad religionis statum pertinet, nec ordina-

rie consulendum est, ut in lib. 2 de Voto, c. 3 et 5, attigimus. Est ergo sermo de voto obediendi homini vicem Dei tenenti. Addendumque est, oportere ut sit votum obediendi in materia non tantum per se necessaria, seu quæ alias sit sub præcepto absque voto, sed etiam in materia consilii et supererogationis, quæ proprie ad perfectionem pertinet. Supponimusque contra hæreticos, materiam hujus voti non solum honestam esse, sed etiam de meliori bono, et sub consiliis Christi contineri, quod supra circa statum religionis ostendimus. Denique supponimus votum obedientiæ honeste fieri posse, et extra professionem religiosam, et in illa, ac proinde et simplex esse posse et solemne. Simplex est omne illud quod extra professionem religiosam fit, de quo postea in lib. 6 aliqua dicemus. Solemne autem est solum illud quod fit in professione religiosa communiter in Ecclesia usitata, et quasi per antonomasiam sic dicta. Quod addo ad excludendum votum obedientiæ, quod fit a religiosis Societatis non professis; nam, licet jungatur traditioni religiosæ, simplex est, et non solemne, saltem ex eo capite, quod illa traditio non est absolute perpetua, quia non inducit vinculum indissolubile ex parte utriusque extremi, ut in cæteris votis explicatum est. Et sic intellecta dicta suppositio, quoad partem affirmantem hoc votum in professione religiosa esse solemne, indubitata est apud omnes, et ex discursu hujus capituli manifesta fiet.

2. *Utrum clerici obedientiam roveant.* — Quoad aliam vero partem exclusivam, aliqui censent etiam ordinationi sacræ adjungi votum solemne obedientiæ, cujus sententiæ videtur esse Medina, lib. 5 de Contin., c. 10 et 11, et c. 13. Cujus sententiam referens Vasquez, tract. de Reddit., c. 1, § 1, dub. 3, dicit omnes id fateri, quia cum clerici ordinantur, ab eis exigitur ut promittant obedientiam Prælati suo. Sed imprimis non infertur inde illam promissionem esse votum, quia illa promissio non videtur fieri Deo, sed homini; verba enim quibus fit, hæc sunt in Pontificali Romano: *Promittis obedientiam Prælati tuo?* Et respondet ordinandus: *Promitto.* Tantum ergo videtur illa esse quædam humana promissio, cui postea juramentum adjungitur, quod distinctam obligationem a voto inducit. Deinde, esto esset votum, non est cur vocetur solemne, nisi accidentaliter, quia publice et cum ritu determinato fit; quia inde non habet ullum effectum moralem, præter obliga-